

פרשת נצבים ביטול יצר הרע בימות המשיח

1. עיין רמב"ן ל, ו. וכן כתב בספר הגאולה (עמ' רפ), שיצר הרע בטל לימות המשיח.
2. אמנם, עיין רמב"ם מלכים פי"ב ה"א. והוא על פי הדעה בגמ' (שבת סג, א): "אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד" (וכן כתב בהל' תשובה פ"ט ה"ב, עיין שם). ועיין שיטת הרמב"ם בהרחבה בהקדמתו לפרק חלק (רמב"ם לעם, עמ' קכט-קלב).
הראב"ד בהלכות מלכים השיג על הרמב"ם: "והלוא בתורה: 'והשבתי חיה רעה מן הארץ'". וכן כתב הרב שעוועל בהשמטות ומילואים למהדורה השניה, שהרמב"ן סובר בזה כמו הראב"ד.
המגדל עוז והרדב"ז כתבו לישוב את דברי הרמב"ם בפשטות, שכמו שהפסוק בישעיה הוא משל וחידה לפי הרמב"ם, כמו כן הפסוק בויקרא שהביא הראב"ד הוא משל וחידה. ואחר כך כתב הרדב"ז שניתן לפרש את הדברים גם כפשוטם וגם כמשל - ובארץ ישראל הדברים יתקיימו כפשוטם, ובחוץ לארץ רק כמשל, שחיה רעה היא המלכות הרשעה.
3. עיין רד"ק ישעיה יא, ו. כמה דיעות מובאות ברד"ק? כמו מי כל אחת מהדיעות? האם הדעה הראשונה שמובא ברד"ק היא דעת הראב"ד או לא? לשם מה הביא הרד"ק מצב החיות בזמן הבריאה והמבול?
4. אולם, תירוץ של נושאי הכלים (רדב"ז ומגדל עוז), קשה הוא מאד, שהם כתבו שלפי הרמב"ם הכל משל, וגם הפסוק והשבתי חיה רעה מן הארץ - והרי גם הראב"ד ודאי ידע שהרמב"ם יוכל לתרץ כן, ואין כאן השגה כלל?
- ובספר מרגליות הים (דף עב ע"א, אות כח-כט) תירץ שהרמב"ם והראב"ד מסכימים שניתן ללמוד פסוקים מנביאים וכתובים בדרך משל, אולם, לגבי פסוקים מן התורה הראב"ד חולק על הרמב"ם וסובר שלא ניתן ללומדם אלא כפשוטם - ולכן השיג עליו מפסוק מהתורה דוקא.
5. ועיין בברייתא דל"ב מדות שהתורה (אגדה) נדרשת בהן, מדה כ"ו (ניתן למוצאו בכרך ברכות של ש"ס וילנא, דף מט, א בדפי הרא"ש). איך הרמב"ם יפרש את הדברים הללו?
6. ויש לשאול איך הרמב"ן יתרץ את דברי הגמ': "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד"? ועיין דברי הרמב"ן לויקרא כו, ו, ולבראשית ב, ט. האם ניתן לתרץ את הרמב"ן על פי דבריו במקומות הללו?
7. בענין ביטול יצר הרע, האם ניתן לישוב יחד את הרמב"ן והרמב"ם? עיין רמב"ם מלכים יב, ה.

פרשת נצבים ביטול יצר הרע בימות המשיח

1. עיין רמב"ן ל, ו. וכן כתב בספר הגאולה (עמ' רפ), שיצר הרע בטל לימות המשיח.
2. אמנם, עיין רמב"ם מלכים פי"ב ה"א: "אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבוטל דבר ממנהגו של עולם, או יהיה שום חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו הולך, וזה שנאמר בישעיה 'וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירכיץ' משל וחידה, ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים כזאב ונמר" וכו'. והוא על פי הדעה בגמ' (שבת סג ע"א): "אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד" (וכן כתב בהל' תשובה פ"ט ה"ב). ועיין שיטת הרמב"ם בהרחבה בהקדמתו לפרק חלק (רמב"ם לעם, עמ' קכט-קלב).
- הראב"ד שם השיג על הרמב"ם: "והלוא בתורה והשבתי חיה רעה מן הארץ". וכן כתב הרב שעוועל בהשמטות ומילואים למהדורה השניה שהרמב"ן סובר בזה כמו הראב"ד. והמגדל עוז והרדב"ז כתבו לישיב את דברי הרמב"ם בפשטות, שכמו שהפסוק בישעיה הוא משל וחידה לפי הרמב"ם, כמו כן הפסוק בויקרא שהביא הראב"ד הוא משל וחידה. ואחר כך כתב הרדב"ז שניתן לפרש את הדברים גם כפשוטם וגם כמשל. ובארץ ישראל הדברים יתקיימו כפשוטם, ובחוץ לארץ רק כמשל, שחיה רעה היא המלכות הרשעה. (ועיין מהרש"א שבת סג ע"א ד"ה אין בין).
3. רד"ק ישעיה יא, ו הביא את שלשת הדיעות: א) הדברים כפשוטם, ואף יש ראייה שניתן להיות כן, שכן היה בזמן הבריאה ובזמן המבול היו רק שנים שנים בעולם ולא טרפו החיות אחת את שניה. ב) הכל משל וחידה. ג) כאן בארץ ישראל כאן בחו"ל.
4. אולם, תירוצם של נושאי הכלים (רדב"ז ומגדל עוז), קשה הוא מאד. שהם כתבו שלפי הרמב"ם הכל משל וגם הפסוק והשבתי חיה רעה מן הארץ - והרי גם הראב"ד ודאי ידע שהרמב"ם יוכל לתרץ כן, ואין כאן השגה כלל?
ובספר מרגליות הים (דף עב ע"א, אות כח-כט) תירץ שהרמב"ם והראב"ד מסכימים שניתן ללמוד פסוקים מנביאים וכתובים בדרך משל, אולם, לגבי פסוקים מן התורה הראב"ד חולק על הרמב"ם וסובר שלא ניתן ללומדם אלא כפשוטם. ולכן השיג עליו מפסוק מהתורה דוקא.
5. ועיין בברייתא לב מדות שהתורה (אגדה) נדרשת בהן, מדה כו (בכרך ברכות של ש"ס וילנא, דף מט ע"א בדפי הרא"ש). איך הרמב"ם יפרש את הדברים הללו? פסוק זה הוא הבטחה, ואינו קשור לתורה ומצוה.
6. אמנם, יש לשאול איך הרמב"ן יתרץ את דברי הגמ' "אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד"? ועיין דברי הרמב"ן לויקרא כו, ו, שכתב שטבע החיות

באמת הוא לא לטרוף בני אדם, ודוקא מצב הטרף הוא שינוי מעשה בראשית. וכן כתב הרמב"ן בפרשת נח. וכן ניתן לומר לגבי יצר הרע. שהרמב"ן (בראשית ב,ט) כתב שמצבו הטבעי של האדם, היינו אדם לפני החטא, הוא ללא יצר הרע, וכן יהיה לימות המשיח שלא תהיה בחירה חפשית ואפשרות הרע לא יראה לנו כאפשרות השייכת כלל וכלל. אמנם, עיין רבנו בחיי אבות פ"א ט"ז שגם עין טובה, בינונית ורעה תהיינה בימות המשיח (ועיין שם הערה 61?).

לתרץ את דברי הרמב"ם: מדובר על שתי תקופות – עיין חקרי זמנים ח"ב. עיין תורת האדם שג, בעולם הזה ניתן להשיג שבע ספירות, לימות המשיח שמונה ספירות, ובעולם הבא עשר ספירות.

7. עיין רמב"ם מלכים יב,ה "ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".
על פי זה, אולי המחלוקת המעשית ביניהם אינה כל כך גדולה.